

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	16 kor. — fill.
Fél évre . . .	5 " — "	Fél évre . . .	8 " — "
Negyed évre . . .	2 " 50 "	Negyed évre . . .	4 " — "
Egy óra . . .	1 " — "	Egy óra . . .	1 " 70 "
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**

Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**

Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

10 fillér. Nagybbr terjedelmű és többször megjelentő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Reflexiók.

Örömmel tapasztalom, hogy a „Debreczen“ hasábjain egy idő óta különösen két dolog tartatik állandóan felszínen: egyik a magyarság, másik a Kossuth-szobor ügye.

Az a nemes kitartás és buzgalom, mely e magasztos dolgokat oly sűrű egymásutánban állítja az olvasók elé, kell, hogy eredményeket hozzon létre. A „Németség Debreczenben“ című cikk a szívekig és vesékig hatott, mutatja az a két szép cikk, mely a nyomában fakadt. Irtanunk is kell Debreczenben a németséget minden tőlünk kitelhető módon, mert tény, hogy itt is burjánzik s tény, hogy épen semmit sem törödtünk vele eddig.

Hanem bármilyen nagy legyen is a mi indolentiánk, nem hiszem, hogy azt is képesek lennénk eltűnri, a mit a nagyváradiak oly régóta szégyenérzet nélkül türnek. Azokat meg egy «Osztrákság Nagyváradon» című cikkel kellene egy kis hazafias önértetre sarkalni. Hihetetlennek tűnik ugyanis fel, de való, hogy a nagyváradi Szent-László templom homlokzatán ott disztelenkedik egy óriási nagy, fából fara-

gott kettejü osztrák sas. Ez a madár nem tetszhetik ott senkinek, legfeljebb Schlauch püspök urnak, és mégis türrik. Ugyan kedves szomszédék, miért nem huzzák azt le onnan? Nem kellene azt Schlauch urtól kérdezni, hogy engedi-e vagy nem, a főkapitánytól sem épen kellene erre engedélyt kérni, hanem egyszerűen összeverödni egy alkalmas napon s pányvát lökni a nyakába annak a monstrumnak. 1861-ben lehuzzták már azt egyszer onnan, kérdezzék meg csak önök az atyáiktól?!

No de lássuk a magunk dolgát. Mi történik a debreczeni Kossuth-szobor ügyében? A «Debreczen» csak nem minden számában sürgeti a szobor felállítását, használva cikkeiben kérelmet, gunyt, tüszurást, ostort — mindhiába. Sem a város elöljárósága sem a szoborbizottság nem mozdul, életjelt egyáltalában nem ad magáról, kényelmesen nyugszik tétlensége ágyán.

Hát kérem szeretettel ne essék zokon, ha a dolgok illetén állása mellett a pocsolyában heverő bivaly jut eszembe; az sem mozdul semmiféle ütésre, hanem csakis akkor, ha vasvillával kezdik szurkálni.

Most már az a kérdés: van-e nekünk vasvillánk? Igenis van. Népgyűlést kell összehivnunk minél hamarabb a városháza előtti térre s ott kell kérdőre vonnunk a hallgató urakat; rázza fel maga a nép — a mely a pénzt a szoborra összerakta — mély szunyadásából a szoborbizottságot s kérdezze meg tőle erős hangon: mi lett és mi lesz a pénzünkkel? Ott a népgyűlésen azonnal küldöttséget kell választani, mely rögtön tegye tiszteletét a polgármester urnál és a szoborbizottság elnökénél, esetleg minden egyes tagjánál.

Tessék elhinni, hogy lesz fogantatja.

Mert most abban vannak ezek az urak elbizakodva, hogy ha Budapestnek van bátorsága halogatni a szobor felállítását, miért ne tehetné ezt Debreczen is? Pedig hát nincs arra semmi szükség, hogy Debreczen is olyan nyomorult legyen.

Van még egy szép cikk a »Debreczen«-ben, amelyre reflektálni akarok. Ez a cikk az 1849. aug. 2-iki eseményeket méltatja s máris felhívja a polgárságot, hogy majd az 52-ik évfordulón el ne maradjon az ünnep-

Postamesterség régen a Hortobágyon és egyéb ódonságok.

A „Debreczen“ szerdai számában olvasám ezt a jóízű kis ujdonságot:

Posztkiszni a Hortobágyon.

Amióta programm-szám lett a szegény öreg Hortobágyból, amelyet a világért el nem mulasztana egyetlen kongresszus sem, akár csak a fogast tatár-mártással, — azóta ugyancsak kikezde a civilizáció. A barna, mokányarcu csikóslegények már a cirkuszbeli zsokék módjára szórják a pukkedlit, amikor egy-egy lovat kipányváznak és a Délibáb is körülhányóroz a publikumban, minekutána megmutogatta magát. És amióta a képes levelezőlap divatja betűtött, egy újabb kulturintézménnyel lesz gazdagabb a Hortobágy és ugyanannyival szegényebb a romantikája. A jövő évben ugyanis postaállomást állítanak föl a Hortobágyon.

Nosza neki rontok öreg protocolojainknak, melyek moly ette bőr fedeleik alatt ősz Debreczen köz és magán életének ezer meg ezer eseményét, a régi bölcs és előrelátó tanácsnak számtalan tetteit örízgetik. Hátha rád olvashatnám romantikus szép idők elmúlása felett kesergő kedves Szerkesztő barátom, hogy valamiképen Ábrahám kebelében nyugovó Ákibá mondá: semmi sincs új a nap alatt, ugy a most

tervezett postahivatal sem új intézmény a Hortobágyon.

A posta bámulatosan kifejlett mai szervezetéhez csak azóta érhetett el, hogy egy leleményes anglus Sir Rowland Hill a pennyportórendszer alkalmazni kezdte s a gyors szállítást a vasutak lehetővé tették. Még az államilag kezelt persa és római posták is csak kezdetleges intézmények voltak a mi modern postáinkhoz képest. Még inkább a pokolba kergetnék a középkor mészáros postáját, Taxis Róger futár intézményét és a Párr grófok postáját; olyan lassu, drága és megbizhatatlan volt mindegyik.

Magyarország legnagyobb részében az 1700-as évekig a német eredetű mészáros posta közvetítette a híreket. A debreczeniek is vásárlás végett messze vidékeket bejáró mészárosokra, hentesekre bízták a leveleiket. A postáskodást a tiszteletre méltó mészáros czéh Szilágyi Erzsébettől, Zápolya Jánostól (1512) Báthori Kristóftól (1577) Boeckai Istvántól (1606) I. Rákóczi Györgytől (1636) és Apafi Mihálytól (1681) kapott kiváltságlevelek és czéhszabályok ellenszolgáltatásul tartozott teljesíteni.

Hanem — emberi gyarlóság okozta — mészárosok, hentesek szívósan ragaszkodtak jogokhoz, szabadsághoz, — a nyögös terhek a fáradságos kötelezések alól pedig igyekeztek kibujni. Száz év alatt, 1600—1700

között sűrűn figyelmezteti, inti a városi tanács a mészárosokat a postáskodás teljesítésére.

1606. márcz. 8-án rendeli a tanács: „A postalkodást az szerint cselekegyék az mint az országban minden helyeken élnek vele, pénz és fizetés nélkül szolgáljanak, ha mi kárt vallanak, mivel szabadságokért cselekedik, ő magok szenvedgyék.“

1606. márcz. 12-én, felolvasztatván előttük a fejedelemtől kieszközölt parancsolat, melyben vagyon, hogy az 1512-ben kapott privilegiumaik megtartassanak, — a tanács újabb végzést hoz, amely így hangzik:

„Az mi a postalkodás dolga, az mészárosok tisztí. Eddig nekik fizetnek minden utra, de azután nem fizetnek, hanem magok költségén járjanak, postalkogyanak, és noha az egész országban semmi szolgálattul a háborúság között sem szabadosok, mindazáltal az időhöz képest, pro hac vice, mig a háboru és veszedelmes uttart, azt megadta a tanács, hogy a mészárosok lovakkal, szekerekkel, marhájokkal és gyalogokkal a község között ne szolgáljanak, de azonkívül minden adót, utczaszert, tizedszert, s egyéb minden fizetést praestáljanak. Nem is fizet a Tanács nekik.“

1608-ban, 1632-ben újból fizetés nélkül kötelezik őket a postalkodásra. — 1694-ben privilegiumaik elvesztése alatt inti a tanács őket a postalkodás szorgalmatosabb végzé-

ségről senki. Nagyon helyes, ott leszünk mindnyájan. Hanem én egyre kérem a rendezőséget, arra nevezetesen, hogy az öreg honvédeket kocsi-kon szállíttassa ki a honvéd-temetőbe. Nagyon elaggott férfiak már azok a minden tiszteletünkre érdemes öreg harcosok, nehezőkre esik már nekik azt a hosszú utat gyalog s pláne — amint eddig szokásban volt — zeneszó ütemei mellett katonás tempóban megtenni.

Kevesen vannak már közöttünk, kiméljük őket. Nekünk még megadatott az a szerencse, hogy tisztos, ősz alakjaikat színről-szinre láthatjuk s látáson a dicső múlt emlékei elevenednek fel sziveinkben, tíz év múlva már aligha lesz közülök életben csak egy is. Nem kell tehát engednünk, hogy gyalog tegyék meg azt az utat, ne rövidítsük az életüket, kocsi-ról kell számukra gondoskodnunk! Reméljük, hogy egy kocsi rendelkezésükre fog bocsátani a nemes város is.

(S. I.)

A magyar állam páriái.

(Egy öreg dijnok levele.)

Vettük a következő levelet:

Tek. szerkesztő ur!

Becses lapjával nagyon megvagyok elégedve, olvasom mindennap. Partólól vagyok, mert az igazságot mindenki irányában kitetszik a lapba tenni, most csak arra kérem, hogy a szegény dijnokok helyzetéről és mozgalmáról méltóztassék a lapba cikket tenni. Tessék melegen pártolni a miserábilis dijnokokat, mert azokról a krónika hallgat, akik csekély napi díjjal sokat dolgoznak az irodába, mint egy jó fizetéses hivatalnok, még se javít a kormány a dijnokok helyzetén.

Tisztelettel öreg dijnok.

Szomorú levél ez, mert az egyik legmostohább sorsu osztályról szól, a dijnokokról, akikről csakugyan hallgat a krónika és akiknek szomorú helyzetét megvilágítandó és hogy „az öreg dijnok” kérésének is eleget tegyünk, közlünk itt egy cikket „az állami dijnokok mozgalmáról”, a kiknek van lelkük, akik az élet nyomorúságát akarják megösmerni és nem egyedül az újságbeli szószátyárkodásokat, hazug rémhistóriákat fálják, de embertársaik helyzetével is törődnek, olvassák el ezt a cikket, gazdag tárgyak lesz az elmélkedésre, hogy a magyar kanahában még milyen páriák is győtrődnek a magyar állam mostohaságából. Ezek az állami dijnokok, valóságos pária osztály, mert ezen osztálynak az érdekét nem képviselik sem az állam, sem a kegyelmes, sem a méltóságos urak, ezek el vannak hagyatva, Isten és embertől. Ezen intelligens osztály nem keresheti kenyerét pörölyvel, kalapácsal, hanem intelligenciájának megfelelő keresetről kell gondoskodnia.

Ez az osztály az, amely legkevésbé kapja meg munkája méltó bérét és nincsen támasza, nincsen védője, szövetségese, melynek ereje, erőteljes fellépése, biztosítaná a küzdelemteljes munka megérdemelt gyümölcsét. Ez az osztály a dijnokok osztálya, az államgépezetnek egy olyan kiegészítő része, amely nélkül a gép nem működhetné. Vizsgáljuk kissé a helyzetüket.

Daczára annak, hogy a legnagyobb részét a kivánt osztály, a másik részét pedig érettségi bizonyítvány qualifikálja, daczára, hogy a qualifikációt meg is követelik állásuk elnyerésére, daczára, hogy állásuk intelligenciát követel tőlük, milyen a javadalmazásuk? Kapnak 50—80 kr. napi-díjat, tíz-tizenöt évi szolgálat után egy forintot; de aki már egy forintig vitte, az irigyelt egyéniség. S milyen foglalkozást töltenek be? Megvannak bizva önálló munkákkal, végeznek tisztviselői, kezelői teendőket, követelnek tőlük olyan munkát, melyeknek végrehajtására feltétlenül szükséges a szellemi képzettség, nagyobbfoka intelligencia. De ennek ellenében nem kapják meg soha az őket jogosan megillető ellenszolgáltatást. Nem kapnak annyi napidíjat, hogy

abból a rendes testi táplálkozás, ruházkodás és lakás kiteljék. Hát a nős, családos emberek hogy élnek az említett napidíjból? Azoknak az életfentartásuk a nélkülözés, a nyomor, a kétségbeesés.

És ezen fényes helyzetük mennyire van biztosítva? Sehogyan! mert sem nem kinevezett, sem nem megválasztott tisztviselők, hanem egyszerűen a főnök tetszésétől függő alkalmazottak, akiket egyszerűen szó nélkül ellehet bocsátani bármely pillanatban.

Tehát öt-hatezer szellemi munkás (dijnok), amelynek kétharmada családos, ki van téve annak, hogy évek hosszú munkája után, családostul kenyér nélkül marad. És ha el is pusztul, azért nem fordul ki a világ a sarkából, mert a dijnokoknak nincsen pártfogója, nincs szószólója, nem törődik azokkal sem a kormány, sem a törvényhozás, egyedül a jó Isten.

Tehát még sem állunk egyedül, ha nincs is senki pártfogónk, s ha nincs is senki szószólónk és ha mindenkitől el vagyunk hagyatva, akkor sem szabad esügdennünk és kétségbeesnünk, mert mellettünk van a legnagyobb, a leghatalmasabb és a legigazságosabb az Isten! Segíts magadon, az Isten is megsegít, mondja a közmondás. Ebből kiindulva megindították a mozgalmat az állami dijnokok, hogy sorsukon és helyzetükön valamiképpen javíthassanak, végig nyilallott ez a szó „mozgalom” az egész országon; meghallotta ezt minden dijnok, a kiből csak egy kis érzék van a maga és családja sorsa iránt, de kell is hogy meghallják, kell is hogy tömörüljenek a kiottott zászló alá, mert arról van szó, hogy a dijnokok sorsán és azok nyomasztó helyzetén javítva legyen. Mert ha nem tömörülnek miadannyan e zászló alá s nem igyekeznek a saját jóvoltukért kilépni a sorompóba és küzdeni egy jobb jövőért, úgy elfognak bukni mozgalmukkal együtt, mert nincs akire támaszkodhassanak, nincs aki rajtuk segítsen. Ha most elbuknak, örökre eibuktak.

Szeptember hóban a dijnokok az ország minden részéből általános gyűlést

sére. Mind hiába. 1717-ben már annyira elhanyagolták kötelességüket, hogy a Magisztratus a legerélyesebb megtorláshoz kényszerült folyamodni ellenük, megúván főbíró ur és a tanács eleitől fogva a velük volt sok bajoskodást, nyüglődést. A székekben hitvány húst vágtak, árultak; a postákat késlekedve s a város nagy kárával állították ki, legutóbb pedig vakmerően opponáltak a magistratus ellen. Ezért tehát minden városi teher viselésre szorították, a tovább való husárlástól pedig eltiltották a kegyelmöket. A város maga épített, állított a piacon mézárásokat, hogy annak jövedelméből viselje a postálkodás költségeit. 1720-ban megújítja a tanács azt az előbbi határozatát, hogy a mézárosok a postálkodás költségeit fedező közönség székétől fizessenek.

Már e korban kétféle posta működött Debreczenben. A mézárosposta — e kezdetleges városi intézmény mellett már 1700 körül, talán előbb is valamivel, életbe lépett nálunk is az állami jellegű Paár féle posta. Kezelője nem kisebb ember volt, mint Diószegi Sámuel, többször fürmenderséget és főbíró-ságot viselt gazdag poigár. Postamesteri tisztét gróf Paár generális főpostamesterrel nyerte s azt 1716-ban kelt végrendeletében a kinevezési decretummal együtt mint örökölhető jogot János fiára testálta, — de úgy, hogy míg három

fia együtt lakik, a posta ángáriai és egyéb jövedelmei közremenjenek közöttük. János örökölte a postához való két kocsi és hat iovat is minden szerszámostul.

Mikor 1722. III. Károly közvetlenül állami kezelésbe vette a postát, Diószegi Sámuel utódai, leányágon ezután is hosszú ideig megtartották a postahivatalt, egyik Diószegi vő, Fáy János lévén nálunk a postamester.

Most érünk már a hortobágyi postához, aminek nyomát csakugyan megtaláltam jó kétszáz esztendővel ezelőtt, amikor pedig még hire-hamva nincs képes levelező-lap divatjának. Sajnos, hogy forrásaink keveset hagytak emlékezetül a hortobágyi régi posta felől, — bár hosszabb kutatás valószínűleg többre is vezetne. Privilegiumot sértő kihagással kapcsolatban említi az 1699. évi városi jegyzőkönyv a hortobágyi postamestert, — amint következik:

„Olyan panasz érkezett, hogy a hortobágyi postamester szabadságunk sérelmére bort és égett bort árultat, végeztetik azért, hogy mivel az inhibitio (tilalom) ellen cselekedett, vágassék ki az hordaja feneké.”

Másnap (jul. 14.) látó emberek szállának ki a Hortobágyra; a „Debreczen” olvasó közönségétől már jólistmest Borbély Andrással együtt Tikos János Nánási István és Balla Minály. A hidnál lévő posta

embereit specifica a fiát, Szabó Istvánt a tilalom ellen actu borárláson deprehendván, — négy csebres félig borral levő hordájának fenekét kivágták és borát a földre kieresztették.

Kétségtelen, hogy a posta állomás mellett, a mely nagy valószínűséggel a Paár féle posta uthoz tartozott, külön csaplárságot tartott a város a hortobágyi hidnál. 1699-ben történt, hogy a csegei harminczados a hortobágyi hidon átkelő debreczeni marhák után vámot szedett. A tanács ebben és más ügyekben Sarándi Dániel urat Bécsebe küldé a királyhoz, orvoslást keresni. — Sarándi, az ügyes diplomata, sikerrel járt az udvarnál: A vámok dolgában is parancsolt Ő Felsége a nemes Szepessi Camarának, hogy Privilegiumunkban bennünket tartson meg s embereinken ne szedessen vámot. A máthai földön által folyó Hortobágy nevű vizen lévő Hidat a Nemes Szepessi Camara elfoglalta vala, azt is ő felsége kezünkbe bocsátotta. Donátiót, szépet adott róla, a melyet különben végben nem vihetett ő kigyelme, hanem régi praetensiónkat (követelésünket) melytett in summa 2641 f. Rhenes 37 xr. kellett elengedni érte.”

Az imígy nyert hidvám szedést (amit ma is gyakorol Debreczen városa) és a csaplárságot a tanács 1699 jun. 9 én eskü alatt Vasvári István bízta, — fizetése

(kongresszust) hívnak össze Budapestre, melynek célja utat és módot keresni arra, hogy jelenlegi tarthatatlan helyzetüket törvénymódosítással megjavítsák. Mert csak ilyen általános mozgalom segíthet rajtuk, — egyenként nem érnének kérelmeikkel célra; az egész nagy testület mozgalma, szervezkedése mindenki szemében figyelmet kelt, megfontolásra int. És nagyon itt az ideje, hogy ennek az elhagyatott és elhanyagolt nagy társadalmi osztálynak helyzete biztosított, megélhető-e törvényes szilárd alapokra fektetett legyen. Sem az államnak, sem a közigazgatásnak nem áll érdekében, hogy munkásaiból pletetárokat neveljen.

A congressuson fel lehet tárnai a díjnokok helyzetét és életviszonyait, mert csak a való életből vett igazi adatok felsorolása által remélhető a kívánt eredmény. A díjnokok helyzetét a maga valóságában Magyarországon nem ismeri senki, sem a kormány, sem a törvényhozás, sem a sajtó, sem a társadalom, meg kell tehát ezt ismertetni az említett körökkel, a maga valóságában, úgy a hogy áll és fel kell tárnai azon kétségbeesztő szomorú állapotot, amelyben élnek s amelyet túrni tovább lehetetlen.

Hogy azonban minden panaszt egy memorandumba lehessen összefoglalni, szükséges hogy a congressusra az ország minden részéből, az összegyűjtött adatokkal egy-két kiküldött megjelenjen a közös megbeszélésre. Azonban míg ez az idő elérkezik, addig sem szabad tétlenül lennünk, hanem minden lehetőt el kell követnünk arra nézve, hogy a mozgalmunk az illető körök és a nagy közönség előtt mentül ismertebb legyen és hogy azzal a vidéki városokban is a sajtó mentül többet foglalkozzék, ez által az érdeklődést ügyünk iránt mindegy irányban felkeltjük. Igen alkalmas erre a vidéki városokban rendezendő nyári tánczvigalmak, hangverseny, vagy műkedvelői előadások ezek által az ügyünk erkölcsileg és anyagilag igen sokat nyerne.

Most értesülünk éppen arról egy beküldött meghívóból, hogy Szegeden a kishivatalnokok és állami díjnokok köréből vizsgálmi bizottság alakult, mely Polczner Jenő országgyűlési képviselő védnöksége és Kecskés István elnöksége mellett az országos díjnok-mozgalom javára színielőadással és

levén a vámszedéstől minden holnapra 4—4 magyar frt; ha egy esztendő telt, egy kő sóval megszerezetik. A csaplárságtól ismét minden cseber bortul együtt a csuporra s gyertyára valóval 12 dénár. Égett bornak és pályinkának iczójétül 2 dr. töltelékre minden cseberre 1 meszely bor. Hej akkor még kongresszusok és főhercegek tiszteletére nem adatott ebédet a város a hortobágyi csárdánál!

Későbből ismét találtam nyomát a hortobágyi postának. 1704 jan. 26-án végzi a tanács: „Az hortobágyi hid s vám a város jurisdictiója alatt lévén Posta legényeketslovakata kell odaállítanunk.”

Ha még azt is felemlitem, hogy 1658-ban ilyen rövid feljegyzés olvasható az akkori jegyzőkönyvben:

„Postamestert és kántort marasztani kell“, körülbelül mindent elmondtam, amit levéltárunkban hamarosan összegyűjthettem Debreczen régi postaszervezetéről s behizonyíthatam, hogy ha a kulturális fejlődést posta intézménnyel is lehet mérni, — tekintetben a délibábos Hortobágyi puszta 200 évvel sem volt elmaradottabb állapotban mint most, a mikor posta nélkül szűkülődik.

Zoltai Lajos.

szavatokkal egybekötött nyári tánczvigalmat rendez.

Magyarország hat ezer díjnoka, ti pedig álljatok elő ezuttal! mert ha azt akarjuk, hogy igaz ügyünk győzzön, mindnyájunknak részt kell vennünk a munkában, úgy anyagi-, mint szellemileg.

Egy testületet kell tehát képeznünk, hogy erősek legyünk. A porszemet egy gyenge szellő is elfújja, de ha a porszemekből szikla alakul, semmiféle vihar sem ingatja meg.

Órhalmy József.

Komjáthy direktor mint diplomata.

(Mi történik a kulisszák mögött?)

Megbízható helyről vesszük a következő sorokat, melyekhez további megjegyzést fűzni feleslegesnek tartunk s adjuk, a mint vettük a sorokat.

Debreczenben főbeszéd tárgyát képezi az most, hogy mi lesz a debreczeni színházzal, ki lesz annak igazgatója? Mert nem ment feledésbe Komjáthynek ama nagy nyilvánosság előtt tett kijelentése, hogy elég egy direktornak egy városban 3 év és miután már ő hat évet töltött Debreczenben, nem reflektál többé a debreczeni színházra.

De sajnos, ez csak olyan nagyhangú kijelentés volt, melyet Komjáthy több ízben is tett. Mert Komjáthy, s ez föltétlen bizonyos, ismét pályázik a debreczeni színházra s biztosra veszi, hogy a koma színházi bizottság újból neki adja a színházat s most is úgy tesz a pályázókkal vagy pályázni szándékozókval, mint Zilahyval, lebeszélni igyekszik őket, mert hiszen ő neki biztos a debreczeni színház.

Komjáthy jól tudja, hogy a házikelés ügye még pár évig elhúzódik, míg kiforrija magát, de azt még biztosabban tudja, hogy Magyarországon ezidőszertint nincs nagyobb vidéki színház, hol őt szívesen látnák — egyedül Debreczen. Nőde ne értsenek félre. Itt sem látják őt valami szívesen, hat éves működése alatt éppen az ellenkezőt érdemelte ki. — A koma tanács s színházi bizottság ragaszkodik csak Komjáthyhoz, a ki Aradtól elesett. Ott Zilahy lesz az igazgató. Szegednek pedig még mindig emlékében van Komjáthy eljárása és jelenleg a szegedi színházért nála a színészetért sokkal többet áldozó igazgatók pályáznak — köztük Makó Lajos is, kit a debreczeni közönség egyértelműleg óhajtana, hisz Makó nemcsak a magyar színművészetnek büszkesége, de egyik legkiválóbb direktor is, de Debreczennek is a fia.

És hogy Makó miért pályázik ismét a szegedi színházra, annak is meg van az oka s épen itt rejlik Komjáthy ur diplomataságának a fufangja.

Világos s könnyen megérthető. Komjáthy tudva azt, hogy sem Aradot, sem Szegedet meg nem kaphatja — Temesvár, Kassa, Pécs pedig már biztosított magának igazgatót, így ha Debreczent meg nem tarthatja, kénytelen lesz kisebb, másrendű vi-

déki városba pályázni. De ezzel ő lejártná igazgatói tekintélyét.

Minden követ megmozgat tehát, hogy debreczenben maradhasson. Folyton tárgyal a színházi bizottság tagjaival s azok már határozott ígéretet is tettek Komjáthynek, hogy neki adják a színházat.

Komjáthy bizva ezen határozott ígéretben, Makóval tárgyal, igyekeztén őt lebeszélni a pályázatról s így történt aztán, hogy Makó nem akarva magát kitenni egy szerinte biztos kudarcnak, még be sem adta pályázatát a debreczeni színházra, viszont Szegeden illetékes helyen már bejelentette, hogy pályázik.

Komjáthy ur így egyedül maradván a legutolsó pillanatban — határozott kijelentése ellenére — pályázni fog a debreczeni színházra s így más „érdemesebb“ pályázó nem lévén, ismét a debreczeni közönség nyakára varrja magát újabb három évre, nem nagy öröme a közönségnek, mely ismét kilesz téve az ő önkényének s nemtörődömségének.

Ime ez a Komjáthy ur s vele egyetértőleg a színházi bizottság s a tanács fufangja, melynek a kárát épen azok vallják, kik óriási áldozatokat hoznak a színház fentartásáért — a nagyközönség.

Délutánilevél helyett.

A nánási hajdukhoz.

Hajtsátok meg a zászlót!
Már jön a vezér.
Legyen a szem ragyogó
És izzó a vér.
Aczélizom feszüljön,
Harsogjon a dal.
Velünk van az igazság
És a diadal.

Köszönsétek szívesen
A derék vezért.
Honszeretet, becsület
A szíven a vért.
Előre ő nem alkuszik.
Hajdu — lelke van!
Törhetetlen mint aczél
S tiszta, mint arany.

Szabad hajduk hozzátok
Ily vezér való,
Aki mint a bécezi sas,
Fenn szárnyaló.
Sasok népe utána!
Féregnek a por.
Büszke sasok szárnya fent
Csillagot sodor.

Szabad hajduk előre!
Ha lesz oly galád,
Aki rátok köszönti
Kortospoharát:
Vesszen el az átkozott
Méregkeverő!
A Kátayt*) konzoló
Kardokat elő!

Sebestyén diák.

*) A Kátay Mihály esetét mindenki ismeri. A gyalázatos vesztegetők méregpohara is Bocskayt akarná megölni a nemes hajduszívben.

Szerző.

NAPI HIREK.

Istentiszteletek.

Holnap, vasárnap az ev. ref. templomokban a következő lelkészek tartanak istentiszteletet: Nagytemplomban Dicsőfi József lelkész, kistemplomban Könyves Tóth Kálmán lelkész, újtemplomban Kovács Zsigmond s lelkész, ispotálytemplomban Biró János s. lelkész.

Az ág. hitv. evang. templomban d. e. 10 órakor Smid István segédlelkész tart istentiszteletet.

Sebestyén diák verses levele a hajdukhöz.

A „Debreczen“ olvasói már tudják, hogy micsoda lánglelkű, aranymagyar szívű hazafi rejtőzködik a „Sebestyén diák“ nevezés alatt. A sámsoniak megalkuvást nem ösmerő, hatalmas magyar érzésű és kiváló költő papja, a független reformátusok büszkesége ez a «Sebestyén diák», Jánosi Zoltán hajdu-sámsoni református lelkész, a kinek midőn hazafiságtól lángoló, a «nánási hajdukhöz» irt gyönyörű költői levelét lapunk más helyén közöljük, mind a hajduknak, mind lapunk más olvasóinak különösen felhívjuk erre a figyelmét. Ez a magyar kálvinista lélek igazi hangja, addig míg ily emelt fővel, őszinte szóval és független nyíltsággal vallottuk elveinket és nem alkudtuk el jogainkat, erősek voltunk és sziklavár volt minden egyes magyar kálvinista templom. Csak mióta a kufár szellem betolakodott közibünk, azóta hanyatlunk, hervadunk, mint a férgektől lepert tölgyfa.

De ezek a vers sorok egyszersmind a legszebb ajánló sorok a Rákosi Viktor nánási jelöltsége mellett is.

Szabad Hajdu.

Árvaügyi bizottsági ülés.

A debreczeni ev. ref. egyház árvaügyi bizottsága 1901. év július hó 31-én d. u. 4 órakor az egyház tanácstermében ülést tart. Tárnyak: Folyó ügyek.

Városi közgyűlés.

(Nyári esőndélet.)

Befejeződött a nyári közgyűlés. Most már a követválasztási kortes mozgalmak megindítása előtt eltávozhat a „méltóságos gróf főispánunk“ a Feketetagra nyaralni. Nyugodt lélekkel mehet. E nyári közgyűlésen is tapasztalhatta, hogy a szolgálalkúség plánétája még mindig uralkodó planéta a debreczeni közgyűlési teremben. Mellőzték a gazdak ajánlatát a fancieskai erdőtermés hazafuvarozására vonatkozólag. Házilag fognak fuvarozni, csak azután ez a fuvarozás is ne legyen mása a házi gazdálkodásnak. — A Bika-Szállodát és a nagyerdei vigadót egyelőre bérbe adják, az ajánlati összegtől teszik függővé, hogy meghozzák e az áldozatot a dühöngő építési mániának. — A vádászársulatnak tíz esztendőre újra kiadták a debreczeni vadászterületet. Évi 1500 korona a bér, nagy reményekre jogosít az a kikötés (ugyanis a hivatali naplopás szaporodását illetőleg), hogy a város vendégei és az őket kísérő hivatalnokok a bérbe-

adott területeken díjtalanul puskázhatnak. — A debreczeni daley letnek dalárünnepély rendezésére 400 koronát szavaztak meg. Ez is elég eszem-iszomra. Katonai löversenyre 2000 koronát s díjat szavaztak meg és a szegény homokkertiek továbbra is világító lámpák nélkül bukdácsolhatnak az éji sötétben; a városi írások is arra vessenek, hogy ők sem nem katonák, sem nem lovak, így rászolgáltak a lakbér emelési kérvényük — elutasítására st. Ma ütöttek aztán rá a pecsétet a nyári közgyűlés jegyzőkönyvére. Ma volt a hitelesítő közgyűlés, mely után majd a főispán elutazásáról szóló hírlapi „személyi hírek“ következnek.

Dankó Pista Debreczenben.

A szegedi nótafa repülő titkárjától, a fürge és élelmes Bogácsay György titkártól vettünk levélbeli értesítést. Nem a hegyek megül, csupán Búd-Szent-Mihályról küldte ezt a levelet titkár uram, a hová már nem messziről kéklik Tokaj nektárt termő hegykupja. Azt írta Bogácsay titkár, hogy Dankó Pista, engedvén a multkor nyilvánult közóhajtásnak, Debreczent ismét utba ejti és hogy itt f. hó 30-án és 31-én előadást óhajt tartani. A debreczeni közönség szívesen várja nótafa Dankót és társulatát, mert mindenki gyönyörűséggel élvezi az ő zamatos magyar nótaíát, a Pósa féle kesergőket.

Csendőrség Debreczen területén.

Eme fontos közgyűlési tárgyról írott közgyűlési tudósításunkat még kiegészítjük a szavazás eredményével. Ötvenhatan voltak a zsandárvezetők és harmincznyolczan szavaztak az erőszakolt betelepítés ellen. Dr. Bakonyi Samu különösen magvas és szép beszéddel, ugyszinte dr. Nagy Zsigmond és Juhász Ignác védtek a polgárság igaz érdekét. Mindhiába, a ki lidérczektől csábitva a főispánék politikájának ingoványos mezejére szaladt, lefelé sülyed az. Minden egyébtől eltekintve — a debreczeni önkormányzat jogán oly nagy csorba esik, ha tényleg helyben is hagyják a zsandárvezetők határozatát, ezt a csorbát helyrekészö-rülni többé nem lehet. Az idő megfogja mutatni, hogy a polgárság érdeke ellen nagyot vétkeztek és vétkeznek azok, a kik a polgári önrendelkezési jogok rövidítésére törnek. A kormányhatalom Molochját nem lesznek képesek kielégíteni, mindig újabb és újabb jogot kell neki odadobni. Azért a zsandárvezetők szomorú dicsőséget arattak. A polgári jogok eladásából és feladásából származik az ő dicsőségük. Szomorú és végzetes dicsőség. A gyáva-ságnak, a tehetetlenségnek, az önbizalomhiánynak is bizonyítéka. Elhite-tik a polgársággal: a te erőd már oly gyatra és megfogyott, életedet és vagy-onodat csak idegen hatalommal véd-heted meg, fogadj tehát idegen fegyve-res szolgálkat a határidra te jámbor... Jeles előljáróság ez a mienk. A szolgálalkúség plánétája alatt született; haj-danta nem ily főispáni és hatalmi bá-bok kormányozták ezt a várost, no de igaz, hogy a polgárság sem efajta pol-gárság volt.

Bombamerénylet a csapókertben.

Már nem csodáljuk, ha legközelebb a hortobágyi folyóba, a hortobágyi hid mellé is feluszik a legéhesebb fiúmei czápa és bekapja Fülöp számadó uramat vagy esetleg Farkas Berti bátyánkat, mert a „csapó-kerti bombamerénylet“ után most már csak a fiúmei czápa következhetik. De egyelőre maradjunk a bombamerényletnél, a melyről a »Debreczeni Ujság« pénteki számában egész anarkista regény jelent meg. Sem nevezett lap szerkesztőségét nem akarjuk fentartani háládatos pályafutásában, sem az ujságírás hitelét nem akarjuk védelmezni, az alábbiakkal egyszerűen azt a ténnyt akarjuk bemutatni, hogy mily olcsó szellemi takarmánnyal kilehet elégiteni az olvasókat. Így hangzott ugyanis a rémes ujság:

Bombamerénylet a Csapókertben.

Vakmerő bombamerényletet követtek el tegnap este özv. Szőke Jánosné Csapó-kerti jómódu lakos ellen, s csak a véletlen szerencsének köszönhető, hogy komolyabb baj nem származott belőle. Kévéssel négy óra után történt. Özv. Szőke Jánosné éppen szobájában ült, melynek ablakai az utcára nyílnak, mikor az ablak táblái csörömpölve, összetörve hulltak szét s az ablakon keresztül a szoba közepére berepült a bomba. . . A hetven éves öreg asszony, látva az égő kanóczot, halálra rémülve kétségbeesett sikoltozás közt rohant ki az udvarra, a hol remegve várta a történendőket. A félelemtől gyötörve az udvar egyik távoli sarkában huzódott meg és remegve várta a robbanást. Eltelt egy fél, majd egy egész óra, de ez a pillanat csak nem akart bekövetkezni. Még várt egy félórát s hogy ez alatt sem következett be a robbanás, félelme kezdett alább szállani. Óvatosléptekkel közeledett a szoba felé, melynek ajtaját a meneküléskor nyitva hagyta. Az ajtóhoz érve vigyázva tekintett be a szobába. A szoba közepén egy darab kő hevert, melyhez zsinaggal egy puskaporral erősen megtöltött és lefojtott bodzafa volt erősítve, a fojtás végén egy rövid kanócz csüngött alá. A kanócz közvetlen a fojtásig égett s ott elaludt. Ezért nem állott be a robbanás. Szőke Jánosné látva, hogy a kanócz már nem ég, félelme teljesen elszállt, belépett a szobába, a bombát magához véve, felballagott a rendőrséghez. Végh Gyula h. főkapitány azonnal intézkedett a merénylők kinyomozása és elfogatása iránt.

*

De hogy még világosabb legyen a kép, szembeállítjuk ezzel a ciceros közlemény-nyel a „Debreczeni Friss Ujságnak“ ugyan-csak ez esetről megjelent híret, mely „me-rénylet a csapó-kertben“ czimenalábbi mérsékelt és szolid történetet írja az esetről:

Rossz akaratu emberek durva tréfájá-nak, vagy gonosz szándéku merényletének csaknem áldozatul esett tegnap éjjel egy csapó-kerti szegény öreg asszony Szőke Jánosné. Kilencz óra tájban feküdt le sze-gényes házában Szőkéné, de nem tudott aludni. És talán ez volt a szerencséje. Fél tizenkettőkor ugyanis az ablaküveg nagy csörömpöléssel hullott a földre s egy raketa formájú sistersző égő tárgy esett szobája közepébe. Szőkénének volt annyi lélekje-lenléte, hogy egy kancsó vízzel leöntötte az égő tárgyat, melyet mikor megvizsgált, meg-döbbenve tapasztalta, hogy az egy primi-tiv, de nagyon veszedelmes robbanó esz-köz. Egy papirosban kőre volt köt-ve egy nagy rakás golyóval kevert pus-ka-por, melybe egy zsirba áztatott kanócz

volt erősítve. Ha a kanóc végig ég, a golyóval kevert puskapor megölhetette (? No! no! Szerk.) volna a szerencsétlen asszonyt. Szökéné keserves zokogva ment fel másnap délután a rendőrséghez, a hol elpanaszolta, hogy törtek élete ellen. Végh Gyula h. főkapitány azonnal intézkedett, hogy a mérényt Dobos r. biztos kézrekerítse.

A két közleményt szembeállítva világosan kitűnik, hogy „bombamerényletről” szó sem volt, legfeljebb csak durva tréfáról, amelynél sikerültebb tréfa azonban, hogy ilyesmivel a debreczeni művelt közönséget még ma is fellehet ültetni, sőt hogy az ilyesmin még szórakoznak is; holott mind az újságírásnak, mind az ilyen szellemi tükarmányt élvezettel befogadó olvasó közönségnek szegénységi bizonyítványát képezik az ilyen **bodzafába** oltott „bombamerényletes” hírek.

nemes Portörő Kelemen.

Harcászati czéllövészet.

A katonai ügyosztály értesítése szerint a sárkúti tanyánál levő katonai harcászati lötéren július hó 27. 29. és 31-én, továbbá augusztus 2. és 3-án a helybeli katonai csapatok által harcászati czéllövészet tartatik. A czéllövészet a fentebb jelzett napokon reggel 7 órakor kezdődik. Minthogy a czéllövészet megközelítése életveszélyes az érdekelt közönség az óvintézkedések megtételére a városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya által ez uton is felhivatik.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara jelentése.

Kézhez vettük a debreczeni kereskedelmi és iparkamarának az 1900 évi jelentését, a kerület közgazdasági viszonyairól. Dr. Király Ferencz titkár és Szabó Kálmán elnök bocsátották ki. Ösmertetui fogjuk a tanulságos könyv adatait, hisz több vármege közgazdasági, üzleti és ipari életéről van hivatva hü képet mutatni ez a könyv, mely elég dióhéjba szorítva — 34 oldalon — tárgyalja a kerület tevékenységét és életét, a tanulságos jelentésre még visszatérünk, megjegyezvén még, hogy — értesülésünk szerint — a jelentést Grünwald József helyettes titkár fogalmazta.

Ki lesz a színigazgató?

A Debreczeni Friss Ujság pénteki számában ily cím alatt cikk jelent meg egy debreczeni ujságra vonatkozólag. — Elegendő borsot tartalmazott ez a cikkelyecske és hogy a czimzett helyre eltalált — bizonyítja: a „Debreczeni Ujság”-ban ma megjelent szerkesztőségi nyilatkozat. A gyöngébbek kedvéért szükségesnek tartottuk ezt a körülményt lapunkban is megemlíteni.

Megjelent a Dongó.

Székely Imre elevenen szerkesztett debreczeni éleztáplájának, a Dongónak, e heti száma megjelent. Szórakoztató olvasmány. Sok eredeti ötlet gazdagítja. Izelítőtül itt adjuk a „kis herceg” című jelenetet.

Herceg: Főispán bácsi ugye minden ökörnek négy a lába?

Főispán: Bámulatos, hogy felséged mennyire jártas az ásványtanban.

Herceg: Tanultam én egyebet is, a többek közt egy magyar dalt. Mindjárt el is dalolom: kicsi kutya tarka, se füle se farka.

Főispán: Boldog vagyok, hogy Felséged ennyire ismeri a magyar irodalmat.

Herceg: Ugy-e ennek a kis csikónak nincsen anyja, óh a szegény árva!

Főispán: Leborulok Felséged zoologiai és ethnográfiai tudománya előtt.

Herceg: Ma nagy pechem volt, sokat löttem és egyszer sem találtam.

Főispán: Vigasztalódjék Felséged, nekem sem sikerül minden lövésem, kivéve a baklövéseket.

Herceg: Nem szeretem a töltött káposztát, de nem is bírja el a gyomrom.

Király Gyula: Igaza van felségednek. Csak a magyar ember gyomra képes sok mindent megemészteni, még azokat a bizonyos bécsi főzteket is.

Herceg: Főispán bácsi! Ugye itten nagyon drága lehet a ruhaszövet?

Főispán: Miből következteti ezt Felséged?

Herceg: Mert maga olyan rövid nadrágot visel.

Főispán: Óh milyen bölcs, milyen figyelmes. Felséged! Nemcsak a Hortobágy végtelen hosszúsága, hanem az én nadrágom rövidege is feltűnt Felséged kutató szemének. Valóban boldog, nagyon boldog lehet a magyar.

(A hortobágyi délibábos függöny legördül.)

A tisztviselők önszegélyző egyesületéből.

Hivatalos órák a debreczeni tisztviselők önszegélyző egyesületében (Gr. Dégenfeldtér 2. szám az emeleten.) Augusztus hónapban mindenkor d. u. 5-6 óráig. 2-án napibiztos Kubay Alajos, 3-án napibiztos Márk Erdre, 5-én napibiztos Materny Lajos, 12-én napibiztos Miskolczy Jenő, 19-én napibiztos Oláh Imre, 26-án napibiztos Papp Lajos. Ez alkalmakkor mindennemű egyesületi ügyek elintézhettek s tagsági jelentkezések elfogadtatnak.

Munkás dalegyleti estély.

A debreczeni munkás dalegylet az Arany-Bika dísztermében ma este 8 órakor tartja meg hirdetett nagyszabású dalestélyét. 1 korona negyven fillér a belépő díj. Melegen afáuljuk az estély pártolását a közönség pártfogó figyelmébe.

Az ács- és kőműves szakosztály ülése.

Az ipartestület ács- és kőműves szakosztálya f. hó 28-án d. e. 9 órakor a testületi tanácsteremben szakosztályi ülést tart. Az építő ipari sérelmek orvoslását tárgyalják.

Debreczeni rövid hírek.

Távirat kézbesítők kerékpáron. Ez lesz aztán az amerikai gyorsaság. A debreczeni postafőnökség a távirat és express levél kézbesítőket is biciklire ülteti. Automobil kocsijöjjön el a te országod! — **Egy tisztiszolga.** Geszte József tisztiszolga gazdája lakásán a töltött revolverrel babrált. — A fegyver elsült s a golyó a tisztiszolga bal karjába furódott. — **Tűz volt** az éjjel a József-főh. utcában. Nagy A. keztyüs házában gyuladt ki az istálló. A tűzoltók csakhamar eloltották. A vizsgálatot megindították. — **A kofákról** szól a rege, ezekről a nagyszájú asszonyokról, mely kofatestületnek két, jeles tagja, két tojásos kofa hajba kapott és egyik egész kosár tojást borított az ellenfele fejére. — **A kősülszegi számadó** juhászt elfogta Tóth János lovas rendőr. Szalay József számadó gazdája juhnyájából harminczhat darab juhot kiszakított és eladott Grosz Dávid nagy-iváni lakosnak. Mikor a tolvajlás kiderült, Szalay megszökött és most c s a v a r g á s a közben elfogta a debreczeni lovasrendőr legény. — **Az éhség** miatt lovásra vetemedett egy S. I. nevű kis fiu. Szülei dologra menvén kizárták a házból. A kis fiu ekkor egy tejes köcsögöt

lopott el s kínálta eladásra, hogy kenyeret vehessen. De a lopott köcsögöt elvették tőle és hazakisérték szüleihez. A szülék gondoskodjanak gyermekeikről. — **Tánciskolai** összeszólalkozásból egymás ellen gerjedtek a város ifjai. Több hősies borbélysegéd elakart páholni az éjszaka a csapó-utcán néhány táncztanuló növendéket. A rendőrség azonban közbelépett és három harciasabb legényt fel is kísérték a bűnügyi osztályhoz, ahol igazolták magukat.

Dr Brunner Lajos orvos

lakását a Batthyáni utcáról Kossuth u. 14. sz. alá helyezte át.

Nyilatkozat.

A „Kristály” ásványvizet már több ször gyomorhurutnál rendeltem és találtam, hogy a hatása nagyzerü. Dr. Berger Lipót gyakorló orvos, az általános munkás betegsegélyző pénztár orvosa, Budapest, III. ker. Mokos utca 14.

Margit-Krém.

Kevés hölgy van az országban, a ki a Földes Kelemen híres aradi gyógyszerész ezen kiváló arczenőcsét ne ismerné. Ugyanis az összes szépítő szerek között a Földes-féle Margitkrém örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen ártalmatlan, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, a bőr mindennemű tisztátalanságát, szeplőt, pattanást stb. néhány nap alatt eltávolítja és az arcot széppé, üdévé varázsolja. Nagy tégely 2 korona, kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél és minden gyógyszerárban. — Utánzatoktól óvakodjunk.

Nyilatkozat.

Ferencz József kereskedelmi kórház Igazgatósága

Budapest.

A szolyvai luhi Erzsébet gyógyvizek buzgón ajánlatnak és a kórházi betegek folyton használják.

Dr. Csetneki Jelenik Zsigmond,
kórházi főorvos.

A szolyvai ásványviz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

IRODALOM.

(Ujabb költemények, írta: Nagy Károly. Szerző sajátja. Ára 1 forint. Makó. Nyomatott Kovács Antal könyvnyomdájában 1901.)

Verses kötet. Még előszó is van benne. Ifj. Ábrányi Kornél írta. Azonban e kötetnek nagyobb súlyt, maradandóbb becsét az Ábrányi Kornél hangulat keltésre igen alkalmas előszava sem kölcsönöz.

Én már ezt az előszavas fogást is elítélem. A ki érzi az igazi hivatottságát, a ki képes elfogadás nélkül bíráltni alkotása némi-nemü becsét, mi szüksége az olyanoknak nevesebb emberek ajánló soraira? Vagy ér valamit a munkám, vagy nem, akkor hiába ír az elé előszót bár Ábrányi, bár más... Itt az utóbbi eset forog fen és az Ábrányi sorai legfeljebb a redakciók pájtás kritikusaik alkalmasak kellemesen felhangolni, kik előtt a neves protektorok még mindig nyomnak a latba és a kik rendesen olvasás nélkül szoktak becsesebb műveket is agyonvágni, de kik az ily Ábrányi Kornél féle ajánló sorokra — szinte olvasás nélkül —

készek felfedezni ha nem is a zsenit, de valamelyes véka alá rejtett talentomat.

Már pedig ajánló sorok ide-oda, ez „ujabb költemények” sem bizonyítanak mást, minthogy Nagy Károly ur lehet igen-igen tanult, tudós körültekintő, elmélkedő, derék, magyar uriember és hiv lelképásztora a gondjára bízott nyájnak (ugyanis Nagy Károly Makón református lelkész), de művelt főre valló alkotásaival sem hazudtolhatja meg a régi igazságot, hogy „költőnek születni kell.”

Nagy Károly nem született költőnek és hiába írta bár maga Szekspir kötetéhez ajánló szavakat, nem változtatna az sem az ugynevezett cigány, kóbor poéták büszke jelszavának az igazságán: „poétának születni kell.”

Nagy Károly nem született poétának. Versei emlékeztetnek a régi kántorok buszlatóira. Ej, hisz magyar ember vagyok én is, hisz átérzem, ellágyulok az édes magyar szavakon és dalokon én is, de biz én ezen kicsiszolt sorokat akadozva, hidegen olvastam.

Kopár, virágnélküli szikes mezőség a Nagy Károly ugynevezett költészeté, hogy jó, becsületes, okos indulatu és fejű magyar ember, nem tagadom, sőt készségesen elősmerem, de hogy nem az ihletett költők ritka seregéből való — az is bizonyos és tekintettel arra, hogy nem predikációkról, de ugynevezett költeményes kötetről van szó, hiszem: — eleget mondtam. Megengedem, kiméletebben is, rózsák közé rejtve a töviset, irhattam volna e néhány soraimat, (nehány figyelemre méltóbb népies dalocska is van a kötetben) de minek? . . . A költő, „a poétákról” irván, maga ily kegyetlenül nyilatkozik:

Ki csak fölfogni tudja tollát,
Poéta lesz, verset farag,
A kritikust pedig dühében
Emészti a gyilkos harag!
Gyehenna kell e bús seregnek
Mely kinezza lábán, fején . . .
S ha nem lesz már több elveszendő:
Mint legutolsó, vesszek — én!

És még hozzá az Ábrányi előre nyomtatott ajánló sorai is? . . . Valamennyi szent kritikusra mondom, hogy — a kötet atlapozása után — nyugodtan írom fenti mondataim alá nevemet.

Paulus.

Beküldött művek.

Rákosi Viktor — Korhadtkeresztek. hivatott kiadás. Budapest 1900. Singer és Wolfner kiadása. Negyedik ezer. —

A XVII. század Magyar Történetirodalma. Irta: Baresa János ev. ref. gymt. tanár. Különnyomat a h. nánási ev. ref. gymnasium 1900-1901. évi értesítőjéből. Ára 1 korona 20 fillér. Kapható a szerzőnél. H.-Nánás. Nyomatott Bartha Imréné 1901. —

A beküldött műveket ismertetni fogjuk.

Szerkesztői üzenetek.

— Egy városatyá. Ön csudálkozik a felett, hogy a városi illetéknnylvántartói állás betöltésénél a derék Zoltay Lajos neve szóba sem került, noha a lapokban is meg volt említve, hogy pályázik. — Nem így történt. Zoltai visszavonta a pályázati kérvényét, de hisszük, hogy a kiváló tehetségű, sokoldalú és irodalmi érdemeket is szerzett tisztviselőnk érdemeit még méltatni fogják megfelelő alkalmazással. A debreczeni polgáreltelkes kutatója meg is érdemli ezt a debreczeni polgároktól.

Nyilttér.

Nyilatkozat. *)

A Debreczeni Hirlap tegnap délután megjelent számában minden igaz ok nélkül nekem ront és társulatomat lerántja. A Debreczeni Hirlap volt az, a mely nap-nap után feldicsérte előadásaimat s csodálatos, hogy most, midőn több jeles tagot szerződöttem s napi műsorom a legkényesebb izlést is kielégítheti, talál gáncsolni valót előadásaimban.

Hogy a tisztelt közönség tájékozva legyen, bátor leszek ennek okát adni.

Midőn Debreczenbe jöttem, nyomtatványaimat Kutasi Imre urnál készítettem, de mert hiányosan felszerelt nyomdája és izléstelen munkái nem elégíthették ki igényeimet, kénytelen voltam nyomtatvány-szükségletem beszerzése iránt más nyomdához fordulni, a hol minden tekintetben kielégítenek.

Kutasi ur azonban ragaszkodott a nyomtatványok készítéséhez s fenyegetett, ha a munkával máshoz megyek, lapjában, a „Debreczeni Hirlapban” elriasztja a publikumot czirkuszomból, majd midőn erre nem hederítettem, a járásbírósnál pört is indított ellenem.

Ez az erőszakoskodása nagyon jellemzi Kutasi urat, de legjobban jellemzi az, hogy lapját ily czélokra használja fel.

A magam részéről nem mondom Kutasi ur ez eljárásáról véleményyt, itéljen felőle a nagyközönség.

Ezen nyilatkozatom czélja csupán az, hogy tisztelettel kérjem a mélyen tisztelt közönséget, miszerint czirkusz-előadásomat ne a Debreczeni Hirlap kritikája nyomán bírálja meg s nagybecsű támogatását a Kutasi ur üzleti kirohanása miatt ne vonja meg tőlem.

Debreczen, július 26.

Leo,
igazgató.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

MATTONI

ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

gyógyhely Budapest (Budán.)

Idény április hó 15-től október hó 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altes i bántalmakban.

Rendelő orvos dr. Polgár Emil.

Egzséges fekvés. Jutányos lakások. Jó vendéglő.

Villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

Az egészség általános jólétére még mindig kevésbé ismert szer rendkívüli gyógyhatásáról a következő köszönő levél ad bizonyosságot:

Bizonyítvány. Alólrott köszönetet mond Franz Wilhelm gyógyszerésznek Neunkirchen Bécs mellett, az 1900. jan. 22-én rendelt és postán megküldött **Wilhelm-féle anthiarthitikus és anthirheumatikus vértisztító theáért.** E thea teljes hatással volt, mielőtt fele elhasználtatott volna, 8 nap alatt a lábban és a bal csipőben érzett rettenetes rheuma fájdalmakat, melyek már közel 3 hónapja tartottak és álmatlan éjszakákat okoztak s minden orvos szerrel daczolnak enyhítette, úgy hogy az ágyat elhagyhattam s a házi teendők elvégzés-t ismét megkezdhettem. Ajánlom mindenkinek, kik ezen bajban szenvednek, tegyenek kísérletet a Franz Wilhelm Neunkircheni gyógyszerész vértisztító theájával.

Teljes tisztelettel **Barb. Huber** „zum Rössli.” Aesch-Nestebach, Kanton Zürich Schweiz 1900, Február 10.

27 kézmű- és rövidáru üzlet.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy a helybeli piacon évek óta fennálló és jó hírnevű **Erdei Mihály**-féle bolthelyiséget (Piacz-utca, Bika szállodával szemben) kibéreltem és ott f. évi augusztus hó 1-től

kézmű- és rövidáru-üzletet

rendezek be.

Midőn megemlítem, hogy **Benyáts Emil** ur üzletében 10 évi működésem alatt alkalmam volt a n. é. közönség izlését és kívánalmait kitapasztalni, azon reményemnek adok kifejezést, hogy ezt párosítva előnyös összeköttetésemmel igényét teljesen kielégíthetem s legőbb törekvésem lesz, kitartó szorgalom és előzékeny kiszolgálás által a n. é. közönség bizalmát megnyerni

Kérve becses pártfogását, tisztelettel:

Zengevald Géza

Debreczen, Piacz-utca 14., Bika szállóval szemben.

Bihar Diószegen

a vasuti állomástól 250 méter távolságra 2 hold területű, teljesen beültetett és termőszőlőföld borházal, pinczével, kuttal és gyümölcsfákkal együtt eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető alólirt tulajdonosnál.

Petrányi Ferencz

malom tulajdonos Bihar-Diószegen.

Még csak néhány nap.

Circus LEO.

Ma szombaton, július hó 27-én este fél 9 órakor

Nagy díj- és verseny birkozás

Kiripolszki István

helybeli festő (ki már több alkalomma birkozott és mindig győzött) és

Mis Clair Laforte eröművész nő között.

Ezen birkozás rendkívül érdekesnek ígérkezik. Kitűzött díj 100 korona. Birkozás időtartam 10 perc.

Angelotti testvérek

fellépte mint excentrikus tánczosok.

Fehér I.

Magyarország legkitűnőbb bohóca.

Keleti Géza

Magyarország legolondabb Augusztja.

Stefánia k. a.

a jelenkor legjelesebb jockey lovarnöje.

The Alfredianos zenebohócok.

Előadásaimat a 39-ik gyalogezred zenekara kíséri.

Helyárok: Számozott zártszék I. és II-ik sor 2 kor. I-ső hely 3-ik és 4-ik sor 1 kor. 40 fill. II. hely 5-ik és 6-ik sor 80 fill. III. hely 7-ik és 8-ik sor 60 fill. Karzati állóhely 30 fill. Deákok, katonák örmestertől lefelé és gyermekek fizetnek: zártszéken 1 korona 20 fillér. I-ső helyen 1 korona. II. hely 60 fill. III. hely 40 fillér.

Jegyek reggel 10 órától délután 6 óráig **Schwarz** dohánytőzsdéjében (Bika szálloda) kaphatók.

Az előadás kezdete pont 8 és fél órakor. Pénztárnyitás este 7 órától az előadás bezártáig.

Holnap vasárnap este fél 9 órakor **nagy előadás.**

Tisztelettel

LEO, igazgató.

Levelezni ohajt komoly szándékkal fess evang mérnök -- jövedel. állásban állandóan Bécsben, — szép fiatal hölgygel előkelő házból.
Levelet kérem „Ingenieur 28.“ Wien XVII/3 alatt beküldeni.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő-
r a k t á r : Piacz-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedró“ használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszer-tárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Női kalap készítésben, ügyes eladásban jártas leány alkalmazást nyer Rózsa Lajos női divat-üzletében Debreczen, kistemplom bazár.

T E N K E

BIHARMEGYE.

V a s u t i á l l o m á s .

Legolesőbb és leghatásosabb **vasas fürdők egyike**, a nőbetegségek és vérszegénységből eredő bajok gyógyítására. Prospectust készségeggel küld
a fürdőigazgatóság.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni ev. ref. egyház tulajdonát képező Bém-féle ház utáni, hat kapás tégláskerti luczernás föld, 70 korona évi bérösszeg kikiáltási ár mellett; ugyancsak a debreczeni ev. ref. egyház tulajdonát képező Zakar-féle ház utáni 9 hold 750 □-öl területű ondódi föld, 312 kor. évi bérösszeg kikiáltási ár mellett, 1901. évi október 1-től, hat évre, **1901. évi augusztus hó 13-ik napján, kedden délután 4 órakor** az egyház tanácstermében tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatik. Az árverési feltételek egyházunk irodájában megtekinthetők.

Debreczen, 1901. július 23.

Szinay Gyula

gazdasági bizotts. elnök.

Fényképezők és Amateürök

részére

Legfin. száraz lemez „Elite“
1 dtz 6/9 — .45 kr.
1 „ 9/12 — .90 „
1 „ 12/16 1.35 „
1 csomag lev. lap 30 kr.
1 lv Celloidinpapír 55 „

Minden gyári árban kapható:

„ELITE“ fénygirda és fényképezési cikkek raktára.
Debreczen, Piacz-utca 81. sz.

Bor-árjegyzék

Szabó Kálmán és Testvérei

Szent-Anna pusztá homoki szőlőtelepén termelt természetes ó-borokról

Literes palaczkokban:

Fehér asztali	80 fillér
Rizling	92 „
Veres asztali 98-ról	80 „
Nagy burgundi siller	8 „

Palaczkokért 16 fillér letét.

Kaphatók a termelő

Szabó Lajos Fiai cégénél

Debreczen, Tisza palota
valamint

Geréby Fülöp utódai, Fritsch Károly,
Bán László, Parti Ferencz,
Czeplédy és Polgár, Tóth Kálmán,
Félegyházi János, Váray József

fűszerkereskedő uraknál.

Dr. Rothschnek V. Emil
gyógyszertára az „Arany
egyszarvuhoz“ Debreczenben

Szénássy, Hoffmann és Társa
párisi és lyoni selyemgyári raktára
Budapest. IV., Bécsi-utca 4 sz.

Tiszta selyem, sima liberty, minden színben mtrje 90 kr. Lyoni foulard és nyomtatott pongis 65 krtól feljebb. Tiszta selyem nyomtatott liberty 1.10 krtól följebb. Louisine, popeline-soleil egész ruhákra minden színben. Louisine-chiné, gaze-chiné és soyeuse-chiné a legújabb kivitelben bluzok és egész ruhákra.

Minták vidékre kívánatra pontosan küldetnek.

Szülők figyelmébe!

Alólírott szepességi tanító, ki a IV. V. VI. elemi osztályt tanítja, elfogad a jövő tanévre 1—2 gyermeket kik a

német nyelvet

akarják elsajátítani.

Teljes ellátás havi 15 ft.

A gyermekek jó bánásmódban kifogástalan ellátásban részesülnek, és a **német nyelvet egy év alatt** elsajátítják.

A helységnek gyönyörű vidéke, kellemes levegője és savanyu vize van.

Bartsch Gusztáv

tanító, Maldur (Szepes m.)

MIÉRT van annyi utánzat? MERT a valódi Eisenstädter-féle Linoleumpadló zománc

a törv. bej. „vaslovag“ védjeggyel a legjobb és legtartósabb puha padlóknak és konyhabutoroknak bemázolására.

Bejegyzett Az Eisenstädter-féle Linoleumpadló zománc egy óra alatt keményre szárad, hámulatlanul szép fényvel bír és tartósság tekintetében eddig felülmulhatatlan. Nagy elterjedtségénél fogva különböző hasonhangzású nevek alatt értéktelen utánzatokat hoznak forgalomba, miért is kérjen mindenki kizárólag csak Eisenstädter-féle Linoleumpadló zománcot a törv. bejegyzett „Vas lovag“ védjeggyel.

Eisenstädter Testvérek
lack és festék gyára.

Kapható Debreczenben: Békés Emil, Csanak J., Félegyházi János, Fritsch Károly, Ganovszky Lajos, Geréby F. Utóda, Kontsek G., Czeplédy és Polgár, Party Eerencz, Riekl József Zelmos, Roth Antal, Sesztina Lajos, Komlósy Lajos, Térei József és Tóth Kálmán cégeknél.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy az ilosvai uradalom közbirtokossága tulajdonát tevő Ilonca község határában fekvő 8000 holdnyi ős bükk erdőség folyó évi nagy mennyiségű makk termése **1901. évi szeptember hó 1-én délelőtt 10 órakor** Beregszászban az „Arany Oroszlán“ szálloda disztermében megtartandó nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Bánatpénz kétezer korona, a többi feltételek irodámban megtekinthetők.

Az erdőterület 600 söt 1000 holdként is kibérelhető.

Beregszász 1901. évi július hó 22.

Tar János

közbirtokossági elnök.

**Minden külföldinél jobbak!
és olcsóbbak!**

a „Debreczeni vasöntöde
és géplakatosság“

aranyéremmel kitüntetett
**kutszivattyui, borsajtói és
szőlőzúzó gépei!**

Eladás egyedül a gyártelepen:

Péterfia végén a hadházi-utcában.

Sok pénzt

1000 koronáig havonta

kereshetnek (esetleg mellékkereset-
ként) szolid, becsületes uton bármily
társadalmi állású emberek
Bővebb értesítést ad „Reell
149“ sz. alatt a hirdetési iroda E.
Kristoffik Insbruck Postfach 36.

Jencs-féle
Narancsvirág-Crème.

Teljesen ártal-
matlan és biztos szer-
szelő, pattanások,
májfoltok, bőrtka
(Mitesser) és más
bőrfoltok ellen. Meg-
óvja a bőrt a meg-
repedéstől; meg-
szünteti az arcz és
kéz vörösségét. Ren-
desen használva, a
ránccos arezbőrt
simává, tidévé teszi.

Zsíros anyagot nem tartalmazván, nem idézi
elő az arczbőr fényességét. **Ára 1 korona.**

A hozzávaló **Narancsvirág Poudre** doboza
1 korona. Kapható:

Jencs Vilmos

„Szt. János“ gyógyszerárában
Budapest, II., Széna-tér.

Főraktár: Dr. EGGER „Nádor“ gyógyszerárában
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Gyümölcs és szőlő bor készitési gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel s nyomó szabályozóval. **A munka képesség 20 % nagyobb, mint bármely más sajtónál**

Hydraulikus sajtók,
Szőlő és gyümölcs zúzó

és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcsvágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia“ gyümölcs és szőlő-

lövessző permetezők, gyártanak és szállítanak jótállás mellett a legjobb kivitelben

MAYFARTH PH. és TÁRSA

cs. és kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyárak, vasöntöde és gőzhámor.
BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntetve 450 arany, ezüst és bronz éremmel.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Képviselők és viszontárusítók felvétetnek.

A »borszéki borviz« a savanyuvizek királya.

Borszék gyógyfürdőn

(900 m. magasságban. Erdély, Csikmegye.)

A fürdőidény június 15-től szeptember 15-ig tart.

Gyógytényezők: Hűs, ózondus levegő. Kitűnő különböző vegyi összetételű mesés gazdag borviz források, köztük a világhírű „Borszéki főkut“, a savanyuvizek királya, az erős vasas Kossuth-kuti, a páratlan József főherceg-kuti s a gyomorbaajosok nélkülözhetlen itala: a Boldizsár-kuti stb.

Szénsavas hideg tükör fürdők, a világon egyedül álló Lebegő, Sáros, Lázár, O-Sáros.

Ujjonnan berendezett szénsavas, meleg pezsgő fürdők, lápsós, fenyő fürdők, hidegviz gyógyintézet, massage és villamosítás.

Szállodákban és külön álló villákban 600-nál több szoba áll rendelkezésre. A fürdő helynek 30 km-t meghaladó jól gondozott sétánya van. A fenyvesek rengetegei között közeli és távoli, gyönyörűbbnél gyönyörűbb vidékekre kiránduló helyek. Posta, távirat, csendőrség, fürdő orvos van.

Naponta cigányzene.

Közlekedés: Sz.-Régenig, Madéfalváiig vasuton. Szász-Régentől naponta gyorskocsi járat, váltott lovakkal. Gyorskocsira előjegyezhetni **Miklós Görögnél Sz.-Régen.**

Felvilágosítással, prospektussal (több nyelven), árjegyzékkel díjmentesen készségrrel szolgál

az igazgatóság.

A borszéki borviz megrendelhető: Igazgatóság, Borszék.

A világ minden tárlatán első kitüntetést nyert.
Millenniumi nagy éremmel is kitüntetve.

Kapható mindenütt. Debreczenben: **Gsanak I. Szabó Zs.**
Gerebly F. utóda. Félégyházy és Kocsák G. utak tizletében

A magy. kir. államvasutak

gépgyárának vezérügynöksége

BUDAPEST, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

gőzcséplő-készleteit, szalmakazalozóit,

MILLENNIUM

legújabb szerkezetű

fükaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült 4 lóerejű gőzcséplő-készleteit, Sack rendszerű, aczelöntésű ekefóval ellátott ekeit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Képviselő: **MÁRKUS J. Debreczen.**

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.